

Checklist – předpoklady pro efektivní inkluzi vícejazyčného žáka

Nástroj k mapování podpory ve škole a potřeb školy

SYSTEM ZACLEŇOVÁNÍ

Máme určenou osobu odpovídající za přijímání žáka a jeho začleňování do školy – koordinátora inkluze/začleňování vícejazyčných žáků. **ano** **spíše ano** **spíše ne** **ne**

Probíhá pravidelná komunikace mezi koordinátorem inkluze/učitelem ČDJ a ostatními pedagogy ohledně individuálního pokroku a potřeb jednotlivých vícejazyčných žáků. **ano** **spíše ano** **spíše ne** **ne**

Systém podpory vícejazyčných žáků máme na škole zapracovaný v ŠVP, příp. v dalších interních materiálech. **ano** **spíše ano** **spíše ne** **ne**

PŘÍPRAVA NA PŘÍCHOD ŽÁKA A JEHO PŘIJETÍ

Vícejazyčné žáky přijímáme na základě platné legislativy v souladu s principy rovného přístupu ke vzdělávání (tzn. neklademe přijetí žáka žádné další podmínky, jako např. znalost jazyka, typ pobytu, předchozí vzdělání apod.) **ano** **spíše ano** **spíše ne** **ne**

Zařazujeme žáka vždy na základě věku a absolvovaných ročníků. Maximálně je žák zařazen o jeden ročník níže (v případě přerušného vzdělání, blížícího se přechodu na SŠ apod.). **ano** **spíše ano** **spíše ne** **ne**

Při přijímání žáka zjišťujeme potřebné informace od rodičů i žáka (např. vzdělávací historie, rodinné zázemí, okolnosti emigrace, znalosti češtiny, jak s rodinou a dítětem komunikovat aj.) **ano** **spíše ano** **spíše ne** **ne**

Žákovi a jeho rodičům předáváme písemně a srozumitelně (ideálně v mateřštině) potřebné informace o škole (harmonogram školního roku, pravidla školy, družiny, potřebné pomůcky k zakoupení, důležité kontakty aj.), o českém vzdělávacím systému. **ano** **spíše ano** **spíše ne** **ne**

Informujeme všechny zaměstnance školy o příchodu nového vícejazyčného žáka. Pedagogům poskytujeme informace a metodickou podporu, jak žáky zapojit do běžné výuky. Společně vytváříme plány podpory. **ano** **spíše ano** **spíše ne** **ne**

Připravujeme pro žáka vhodné pomůcky:

- pro lepší orientaci ve škole (např. komunikační kartičky, plán budovy školy, dvojjazyčné štítky)
- do výuky ČDJ (učebnice, pracovní listy apod.)
- do běžné výuky (pracovní listy, slovní zásoba, základní pokyny apod.) **ano**

spíše ano **spíše ne** **ne**

KOMUNIKACE S RODIČI

Pro komunikaci s rodiči v případě potřeby využíváme tlumočníky, případně informace přeložené do jejich jazyka. Máme kontakty na organizace, které tlumočení a překlady zajišťují, a víme, kde najít již hotové překlady školních dokumentů, informací a formulářů.

ano **spíše ano** **spíše ne** **ne**

S rodiči vždy domlouváme oboustranná pravidla komunikace – jak často, v jakých případech a jakou formou budeme vzájemně komunikovat. **ano** **spíše ano** **spíše ne** **ne**

Informujeme rodiče o tom, jakou jazykovou a další podporu chystáme pro vícejazyčného žáka, včetně plánu podpory, výuky ČDJ, podpory v běžné výuce a způsobu hodnocení. V případě potřeby jsme s rodiči podepsali příslušné dokumenty ke vzdělávání žáka (např. přihlášku do školní družiny, na obědy, souhlas s uvolňováním podle § 50 ŠZ apod.). **ano** **spíše ano** **spíše ne** **ne**

Pravidelně komunikujeme s rodiči o pocitech a potřebách žáka, o jeho prospěchu a pokrocích, o jeho chování, jeho zapojení do kolektivu a motivaci k učení, o přizpůsobování podpory celkovému vývoji. **ano** **spíše ano** **spíše ne** **ne**

Informujeme rodiče o pořádání školních akcí a snažíme se je do nich nenásilně zapojovat. Během konání akcí dbáme na to, aby rodiče nebyli kvůli jazykové bariéře vyčleněni.

ano **spíše ano** **spíše ne** **ne**

ADAPTACE A SOCIALIZACE

O příchodu nového žáka předem informujeme třídní kolektiv. Společně nastavujeme způsoby podpory začlenění nového žáka do kolektivu a organizace školy, společná pravidla. Spolužáci znají a chápou svou důležitou roli. **ano** **spíše ano** **spíše ne** **ne**

Na základě předešlé domluvy s žáky a jejich zájmu určujeme **patrony** a nový žák ví, na koho se může v případě potřeby pomoci obrátit.

ano **spíše ano** **spíše ne** **ne**

Víme, kde získat finanční prostředky pro pedagoga, který se stará o adaptaci nově příchozích žáků s OMJ v prvních týdnech. Máme promyšlené kroky, jakým způsobem se nejlépe o tyto žáky v tomto období postarat (provést je po škole, vysvětlit jim rozvrh hodin, doprovodit je do školní jídelny apod.). **ano** **spíše ano** **spíše ne** **ne**

Máme promyšlený společný postup, jak nového vícejazyčného žáka přivítat a vhodně uvést do třídy, kam jej posadit, jak jej vhodně zapojit do třídního kolektivu, a třídní učitelé se jím řídí. **ano** **spíše** **ano** **spíše ne** **ne**

Připravujeme vhodné podmínky k tomu, abychom dítěti pomohli překonat pocity vykořenění, izolace, kulturní šok. Dětem nasloucháme, snažíme se o porozumění, vytváříme pro ně bezpečný prostor, umožňujeme jim někam patřit, pomáháme jim se sebevyjádřením, spolupracujeme se školním psychologem apod. **ano** **spíše ano** **spíše ne** **ne**

V rámci možností se snažíme projevat zájem o a podporovat mateřský jazyk žáka, protože tím můžeme velmi podpořit psychickou pohodu dítěte a jeho pocit, že je ve škole vítané a přijímané takové, jaké je. Například se naučíme spolu s ostatními žáky pozdravy v mateřských jazycích žáků, u začátečníků dáváme větší prostor pro čtení a psaní v mateřském jazyce jako podporu pro porozumění obsahu. **ano** **spíše ano** **spíše ne** **ne**

Podporujeme začleňování nových žáků vhodnými adaptačními aktivitami, které podporují vytváření přátelských vazeb a respektující atmosféry ve třídě. **ano** **spíše ano** **spíše ne** **ne**

Rodiče informujeme o nabídce volnočasových aktivit ve škole i mimo ni a o jejich důležitosti pro přirozenou integraci a neformální výuku jazyka. **ano** **spíše ano** **spíše ne** **ne**

Pedagogové školy přistupují k vícejazyčným žákům i jejich rodinným příslušníkům bez předsudků. Všichni pedagogové respektují kulturní a jazykové odlišnosti žáků a umí s nimi citlivě pracovat. Tento postoj zprostředkovávají také ostatním žákům, případně i jejich rodičům. **ano** **spíše ano** **spíše ne** **ne**

Umíme pracovat s odlišností v rámci třídy a podporujeme děti v přijetí vícejazyčných žáků, pracujeme na soudržnosti kolektivu. V případě potřeby využíváme programy proti šikaně, diskriminaci aj. (případně víme, kam se obracet o pomoc). **ano** **spíše ano** **spíše ne** **ne**

Dlouhodobě reflektujeme začleňování vícejazyčných žáků do třídy, sledujeme jejich psychickou pohodu, motivaci k učení, postavení ve třídě, vztahy se spolužáky, chování o přestávkách, v družině apod. **ano** **spíše ano** **spíše ne** **ne**

Pravidelně monitorujeme docházku žáků a ihned reagujeme na případné časté absence. **ano** **spíše ano** **spíše ne** **ne**

ZAJIŠTĚNÍ VÝUKY ČEŠTINY JAKO DRUHÉHO JAZYKA (ČDJ)

Po přijetí vícejazyčných žáků s nimi provádíme jazykovou diagnostiku (pokud to zjevně nejsou úplní začátečníci) a následně průběžně sledujeme a vyhodnocujeme jejich pokroky v jazyce a přizpůsobujeme jim další podporu. **ano** **spíše ano** **spíše ne** **ne**

Máme pro vícejazyčné žáky zajištěnou výuku ČDJ v dostatečném rozsahu s ohledem na jazykovou úroveň. Zároveň jsme rodičům předali informace o možnostech výuky ČDJ mimo školu. **ano** **spíše ano** **spíše ne** **ne**

Víme, jak výuku ČDJ zorganizovat, individuálně i ve skupinách, jak děti rozřadit do skupin a jak sladit výuku ČDJ s rozvrhem. Zejména úplně začátečníky učíme ČDJ v době běžné výuky, kdy je částečně uvolňujeme zejména z ČJL či naukových předmětů. **ano** **spíše ano** **spíše ne** **ne**

Učitel, který má výuku ČDJ na starosti, má s výukou ČDJ zkušenosti a/nebo vzdělání v oboru. Je vybavený potřebnými výukovými materiály (učebnice češtiny pro cizince, pracovní listy, slovníky apod.) **ano** **spíše ano** **spíše ne** **ne**

Na výuku ČDJ máme zajištěné dostatečné finanční prostředky, případně víme, jak si je zajistit (krajský úřad, OP PPR, podpůrná opatření, Šablony apod.). Spolupracujeme s rodiči i s PPP na zajišťování vhodných podpůrných opatření pro žáky s OMJ. **ano** **spíše ano** **spíše ne** **ne**

PODPORA VE VÝUCE

U vícejazyčných žáků provádíme pedagogickou a jazykovou diagnostiku, na jejichž základě vytváříme vhodný plán podpory – IVP, PLPP či Plán jazykové podpory (PJP). Za vytvoření plánu podpory zodpovídá konkrétní (např. třídní) učitel, na jeho tvorbě se podílí i další učitelé, kteří žáka učí. **ano** **spíše ano** **spíše ne** **ne**

Učitelé vědí, jak zapojit vícejazyčné žáky do výuky jednotlivých předmětů. Zaměřují se na práci se slovní zásobou, komunikaci v hodině a samostatnou práci rozvíjející žákovy dovednosti v daném tématu. Učitelé si pro každé téma stanovují kromě cílů obsahových také jazykové a vědí, jak jich se žáky dosáhnout. **ano** **spíše ano** **spíše ne** **ne**

Učitelé při hodnocení vícejazyčné žáky nesrovnávají s ostatními, ale hodnotí jejich individuální pokrok na základě předem stanovených realistických vzdělávacích cílů, popsanych v plánu podpory (IVP, PLPP, PJP). **ano** **spíše ano** **spíše ne** **ne**

Pedagogičtí pracovníci vědí, kde najít výukové materiály pro vícejazyčné žáky a vzájemně je mezi sebou sdílejí, případně máme ve škole knihovnu nebo jiné místo určené pro sdílení těchto materiálů. **ano** **spíše ano** **spíše ne** **ne**

Pro podporu vícejazyčných žáků využíváme případně i asistenty pedagoga (AP). Podpora asistentem směřuje k postupnému osamostatňování žáka a jeho zapojení do běžné výuky (nepřevažuje tedy samostatná práce mimo třídu). Učitel s AP pravidelně vyhodnocují pokroky žáka. **ano** **spíše ano** **spíše ne** **ne**